

Naša moč

Glasilo za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 27.

V Ljubljani, dne 15. junija 1906.

Letnik I.

Protialkoholni zbor.

Alkohol caruje. Tudi naš narod mu v kruti sužnjosti tlačani in oddaja tribut solza in krvi; na tisoče živih sil in nebrojno svojega imetja mu poklada pred tiranski prestol. Žrtev toliko in narod tako šibek! In le trezni narodi imajo bodočnost! Ali ne sili samo po sebi geslo na dan: **Na boj proti alkoholizmu? Boj pijanstvu, da se ohranijo naše sile delu za prosveto in napredek, da se okreše svobode zarja!**

Boju treba vojakov, vojakom srca in vežbe. Protialkoholni boj išče pogumnih src, izvežbanih nmov. Najde jih **po poduku**. Ni je plemenite iskricе vržene med naš narod, ki bi ne bila našla goriva med njim; ni ga plodovitega zrna, ki bi mu v slovenskih dušah ne bilo ugodnih tal! Zanetimo iskro; zasejmo semena! Iskro izobrazbe, seme poduka v alkoholnem vprašanju, — evo, tega nam treba! Pa bo ognja, bo žetve! Najprej izobrazba, — potem delo in boj; na konec zmaga in mir in svoboda! Temu cilju nasproti hiti z napetimi jadrji, poln upov in poguma »**Abstinent**«, ko sklicuje v nedeljo, dne 15. julija t. l.

PROTIALKOHOLNI ZBOR

v Ljubljano, hotel »Union«.

Celi ta dan ima služiti alkoholnemu vprašanju. Od 9.—12. in od 3.—6. bodo predavanja. Beri, kdo in o čem:

Dr. Breclj: Alkohol in duh.

Dr. Krek: Alkohol in produktivni stanovi.

Fr. Avsec: Alkohol in narod.

L. Smolnikar: Zgodovina protialkoholnega gibanja.

Dr. Dolšak: Alkohol in telo.
Prof. E. Jarc: Alkohol in inteligenca.
I. Podlesnik: Abstinenčne organizacije.

L. Lenart: Kako razširimo abstinenčno gibanje.

M. Moškerc: Alkohol in tisek.
Po vsakem predavanju svoboden razgovor.

Zvečer od 8. ure dalje ob godbi in petju prijateljski sestanek.

Kdo naj pride? Prijatelj in neprijatelj, abstinent in pivec, moški in ženska — vsi dobro došli! Iskreno vabimo zastopnike izobraževalnih in delavskih društev, vse, ki delujejo ali žele delovati v narodni javnosti, vse, ki jim je na srcu narodov napredek, vse, ki ljubijo ne le z besedo, marveč v dejanju . . .

Udeleženci se zglasite do **8. julija t. l.** pismeno ali ustmeno **tajniku »Abstinenta«** **Iv. Podlesniku v Ljubljani**. Vstopnina za zbor in veselico stane K 1.—

V Ljubljani, dne 14. junija 1906.

Odbor društva »Abstinent«.

Pomagaj si sam!

Rosilo je nebo, a ni ustrašilo zavednih ljubljanskih delavk in delavcev, ki so pohiteli preteklo nedeljo na prijazni Rožnik. Prvo ljubljansko »delavsko konsumno društvo« ima namreč lepo navado, da praznuje nedeljo pred sv. Antonom Padovanskim, ki je društven zavetnik, s sv. mašo na nam Ljubljančanom tako priljubljenem

Rožniku. Po cerkvenem opravilo se je pa zbralo lepo število konzumarjev pod Rožnikom v prijazni Čončkovi gostilni, starem gradičku. Prijeten dan, vesel, zabaven med brati in setrami. Tudi petje smo imeli. Kar dva pevska zbora sta se kosala, kdo li bo pel krasnejše. Pa brez vsake ljubosumnosti.

Navadna prireditve, kaj ne? A v meni je pa le obudila vesele pa tudi žalostne misli in sanje. Pa so se mi vzbudili spomini, tako lepi, pa tudi bridki. In pred mojimi očmi so se pojavljale slike iz preteklosti. Vesele.

Komaj, komaj je zavel med slovenskim delavstvom svežeji duh, ki je klical v boj za staro delavsko pravdo zatirane trpine, pa je takoj naše delavstvo pričelo ustanavljati svoja gospodarska društva. Prvo je bilo ljubljansko delavsko konsumno društvo, sledila so mu ona na Jesenicah, v Tržiču, Idriji, Kropi, pri Devici Mariji v Polju. Izjemoma onega v Kropi še vsa obstoje . . . Vesela slika.

Pa zagledam drugo, grdo sliko. Nasprotniki ljudstva in osobito delavstva, oni ljudje, ki ne vidijo dalje, kakor do svojega žepa, so pričeli grdo gonjo proti ljudskim in seveda tudi delavskim gospodarskim združenjem. Pa je bilo vrlo naše po konsumnih združenih delavstvu vse, samo ljudje ne. Marsikatero nesveže peresce je padlo v tem viharju zlobnih sil z drevesa ljudskih gospodarskih združenih sil. In mislili, pa upili in rekli so, da sekajo in podirajo gospodarsko združevalno drevo pri korenini, pa je bil le močan veter, ki je odpihal le ovenela peresa . . .

John Ruskin.

Pismo mladi ženi.

Soglasno mnenje slavnih učenjakov vseh krajev in časov je: da sovraži Bog lenobo in neusmiljeno srce nad vse. Prva božja zapoved je: »delaj, dokler je dan!« in druga: »bodi usmiljen, dokler ti bije v prsih srce!« — Delaj, dokler ti sveti dan, delaj zlasti v jutru mladosti. Neumevno mi je, zakaj pripovedujejo stari ljudje tako redkokedaj mladini, kako dragocen je njen čas. Spominjajo se pogostokrat z brezpomembno občutljivostjo svojih minulih dni, čestokrat jih modro zamolčijo, mnogokrat nespametno grajajo mladino, ali pa še bolj nespametno nočejo videti njenih slabosti, velikokrat ji odvzamejo vso prostost najlepših dni, a le malokdaj jo svare, le malokdaj ji skrbno slede na njenih potih. Ako te nihče ne svari, poslušaj vsaj mene: vsa sreča tvojega življenja, njega moč in pomen na zemlji in v nebesih, je odvisna od tvoje mladosti. Ne misli, da ti zabranjujem uživati veselje, katerega ti nudi cvetje prve pomladi. Dolžnost mladosti je, razveseljivati sebe in druge. **Toda čista in sveta naj bo radost, ki zlati najlepšo dobo**

tvojega življenja. Ali ni tajinstveno sveta tudi mlada jutranja zora? Odpri latinski besednjak, poišči besedo »solennis« in globoko v srce in spomin si vtisni to besedo. Kakor boš živela v mladosti, taki bodo dnevi poznejših let. Čisto, neomadeževano veselje ti bo rodilo srečo in blagor, z vsako slabostjo, kateri se udaš, režeš globoke brazde, pripravljša tla nesreči in bridkosti.

Ne tajim, marsikatera bolest, marsikatero zlo nam je celo v prid, ker nas čestokrat prav to privede na pravo pot.

V mrzlem zimskem jutru ti otpnejo prsti, toda temvečja toplota ti potem ogreva ude. Kako sladko počivaš, kadar te je utrudilo naporno delo. Ali ne ljubiš tem globlje one stvari, za katero si se borila noč in dan, ki si jo pridobila s trpljenjem? Toda vse do gotove meje. V prehudem, ledenem mrazu ti odpadejo udje. Ako delo presega tvoje moči, si uničiš organizem in ne opomoreš si do konca dni. Vsled prevelike bridkosti ti otpne srce. Ljudje smo kratkovidni in ni nam dano razsojevati, koliko dobrega in koristnega je v tej ali oni bolesti, v tej ali oni slabosti. Mogoče je, da bosta nepošteni človek in morilec, ki sta delala veliko in Bogu ljubo pokoro, nekdaž uživala na onem svetu večjo srečo, kot bi jo bila tedaj, če

bi si ne lastila tujega blaga, če bi ne ubijala, pa bi drugače bila mlačna. Toda, ali jima bomo radi tega sledili, ali bomo polnili svoje predale s tujim blagom, ali bomo ubijali? Eno je vedno in edino pravo: delati dobro in zatirati slabosti v nas in ne misliti na morebitno dobro, ki bo iz naših zlih dejanj izhajalo. Nikdar ne misli, da bo Bog popravil, kar si zagrešila z brezmiselnim življenjem. Nebo ti ne bo brisalo, dajala boš odgovor za vsako nepotrebno besedo in dejanje, slabosti in napake, njihove posledice boš trpela sama. Saj tudi slabo in površno pripravljena jed nikdar ni okusna.

Radost, tiha sreča, mir in zadovoljstvo krasijo deklici lice. Ako jo hočeš imeti lepo, osrečuj jo! Bolest in strast ji vgasneta nedolžni plamen v očeh, ji zbršeta sledove svetega miru raz čelo.

Veš li, nad katerim ženskim obličjem je razlit čar popolne milobe in krasote? Lepa je le ona žena, kateri živé v spominu lepi, srečni časi in ki ji še niso zamrli upi in nade. Na njenem licu klije vedna mladost. Onemogle, bolehave starosti, katera čaka le še temnega groba, ne pozna. Pred vsem

V tem vetru združenih bogatašev, kramarjev in ljudskih sovražnikov so pa sikali liki gadje nad ovenelimi peresci oni rdeči duhovi brez narodnosti, ki jim je že samim čas razušil veliko konsumnih stavb, češ, da se profanira po ovenelih listih naših združna smisel med nami Slovenci. Ošabno in bahato seveda, kakor ona žaba, ki je, ko je videla vola, se tako napenjala hoteč doseči njegovo velikost, da je počila. Brez ptujk pri teh modrosti polnih izraelskih učencih nikakor ne gre.

Pa le še niso zapeli pogrebni zvonovi združenemu delavstvu po društvi samopomoči. Enajst let že, kar obstoji »Prvo ljubljansko delavsko konsumno društvo«. Dejstvo to pove, da je smisel delavske samopomoči po zadrugah zrela in tudi potrebna med nami!

A ni mi namen, da pojem le slavospeve gospodarskim našim zadrugam delavske samopomoči. Saj niso potrebne le konsumne delavske zadrugе, tudi druge delavske zadrugе naj bi se ustanovljale in zakaj li naj ne naslikam, kratko seveda, kakšne si mislim delavske zadrugе, ki naj bi res ustrezale svojemu vzvišenemu zvanju.

* * *

Namen konsumnih delavskih zadrug je, da dobi delavstvo cenejše, boljše in svežejše blago, kakor pri prekupcu. Blago naj bi si pa naročile konsumne zadrugе naravnost tam, kjer je proizvajajo ali pa pri veletržcu, da ima tako zadruga, to so združeni člani, oni dobiček, ki ga sicer utakne v žep prekupca. Med delavstvom mora biti in se mora vzbuditi zavest važnosti konsumnih zadrug. Dvignejo naj tudi delavsko samozavest, saj kar je društvena, je tudi moja last. In med člani združniki vladaj lepo sporazumljenje in pa tudi skrb za društven prospel. Napredek zadrugе pomenja delavski napredek, nazadovanje pa zopet škoduje znatno delavstvu.

Konsumne zadrugе so kupčijska podjetja. Vodi naj jih pa zato hladni, trgovski razum. A ravno, ker so trgovska podjetja, morajo biti tudi vodena trgovska. Naj li naglašam potrebo točnega knjigovodstva, denarno poslovanje, poštenost in pa dobro blago.

Ravno delavstvo mora dobiti v svojem konsumu dobro blago. Ni prav, in prav nič trgovskega duha nima, kdor sodi, da je blago le poceni, pa se bo prodajalo. Enkrat že še gre, a drugič ti pa že gre po boljše blago v prekupčevu prodajalnico. In prekupca ti že izvleče, da je blago v zadrugi slabše, ko pri njem. In zopet je tu sredstvo za veter proti samopomočnemu delavskemu združevanju. Morebiti za 1 vin, ti pa odleti zopet nekaj prej svežih peres, ki pa ovenevajo. Cenejše pa slabše blago. Izvoljeni ali pa plačani združni činitelji. Le učite se od prekupca,

naj skrbi, da ji bo telo krepko in zdravo. Potem pa naj se ji da duševne hrane, primerne njenim močem. Zbistri naj se ji duh, oblaži srce. Nauči naj se vsega, da bo mogla razumeti moža, da mu bo mogla pomagati. **Toda ne uči naj se zato, da bi dosegla s svojimi študijami kak cilj, z znanostmi ji vzbudi najnežnejša čuvstva, uči jo razsojevati.**

Če se uči mnogih jezikov, naj se jih uči zato, da bo razumela prošnjo in vprašanje tujčevu, da bo znala prijazno postreči, ljubeče ga potolažiti. Uči naj se zato, da bo jasno mislila ter bolj in bolj spoznavala veličastvo božje. Vsaj po stezi ene vede jo privedi tako daleč, da bo ponižana uvidela, kar so uvideli najpogumnejši in najslavnejši možje vseh stoletij: da so in ostanejo otroci, ki ob obrežju nabirajo pisanih kamenov. Majhne vrednosti je, če ti vé povedati, kje leže posamezna mesta vseh kraljestev, če ve, kje in kedaj so se rodili slavni možje vseh časov. Slabo si jo vzgojil, če si napravil iz nje živ besednjak. Uči jo, da čita zgodovino z globoko dušo, da oživi posamezne dogodke in njih osebe, katere je zgodovinar premnogokrat opisal kakor mramornate kipe. Uči jo spoznavati, kako majhen je svet, v katerem živi in ka-

kako ti je prijazen s svojimi odjemalci. Ta duh prijaznosti nasproti članom združnikom zavej tudi med združnimi činitelji.

Zadrugе vodi odbor. Tudi odbor mora biti tak, da vrši svojo dolžnost. In ravnati se mora zopet po trgovskih običajih v odborih trgovskih družb. Pa uči izkušnja, da najbolj prospevajo ravno ona podjetja, kjer velja načelo, da v spornih zadevah vedno obvelja le ono, za kar se je odločila večina. In če to tudi ni vseč manjšini, sklepu večine se ukloni in ga strogo izvršuj! Ne izkušaj ga preprečiti po spletkah, pa tudi ne ruvati in nahujkati člane proti odborovi večini. Kdor to stori, je grobokop zadrugе. Iz male pege ti nastane čez noč Triglavsko pogorje. Posledica: ne padajo z drevesa več le posamezna ovenela peresa, posuše in mrtve so za zadrugo cele prej sveže zelene veje, ki odpadejo in jih sežiga združni nasprotnik.

Še hujše je pa, če posameznik s silo izvede, da obvelja, kar le on hoče. Drugi sicer kdosi gavedi iz katerih vzrokov molče in nekaj časa to trpe. Pa prenapolnjeni več se sčasoma izlije. In tu zašumi, pa temelji zadrugе se pretresejo. To ni že več veter, ni več vihar, je že potres, ki grozi, da uniči celo poslopje!

Najhujše seveda je pa še, če se hoče s silo nastopati proti nim, ki glasno ugovarjajo takim združnim samodržcem, ki priznajo le sebe in pa svojo domišljavost in pa svojo trmo. Sledi splošni pobeg iz zadrugе. Konec je res konec: polom!

Pravi demokratični, kupčijski, prijazni in modri duh plavaj med delavskimi zadrugami. Uspeh ne izostane.

Že zdaj so delavska konsumna društva naša moč, ki jo mora upoštevati vsakdo. A še morajo prospevati, še morajo tudi napredovati!

Dolžnost zavedne delavke in delavca bodi, da je tudi član in sicer **nesebičen** svoje delavske zadrugе. Pa ne le, da je član, nabavljati mora tudi ravno v svoji delavski zadrugi vse življenske potrebščine. Delavski ponos in delavska samozavest zahtevata to. Proč pa z malenkostnimi izgovori in z osebnostmi pa, ki le razdirajo, pa ničesar ne grade, s spletkarskimi bezgavkami, ki le razdirajo, tudi!

* * *

Kako malenkostni in nazadnjaški so pač oni, ki vprizarjajo veter, pa morebiti celo potrese našim delavskim konsumnim zadrugam. Omejeni ljudje! Ali res mislijo, da ustavijo veliko misel. Ne in zopet ne. Liki onemogli pritlikavci jih zmelje mogočna združna misel v prah in pepel.

Kako velike važnosti za delavstvo so konsumna društva, vidimo na Angleškem. Za nakupavanje blaga imajo **angleška delavska konsumna društva svojo zvezo**. A ne omejuje se ta zveza le z nakupovanjem

terega ljubi, v primeru z onim, v katerem kraljuje Bog. Uči jo moliti prav tako goreče za vse one, ki zatirani in pozabljeni hodijo samotna pota, kot naj moli dan za dnevom za moža in dete.

Vi si gotovo mislite: Žena naj gospodari v hiši svojega moža, nikdar pa naj ne vlada nad njegovim duhom in njegovo voljo. Toda temu ni tako. Prava žena je pokorna svojemu možu v hiši, tam mu služi; njegovemu srcu pa je kraljica. Najplemenitejše misli njegove mu uresniči ona. V njej počivajo vsi njegovi upi. Kar je temnega in nejasnega v njegovi duši, mu osvetli in razjasni s svojo čistostjo. Če omaga, mu opomore s svojo ljubeznijo. Po trudopolnem delu prejme plačilo iz njenih rok. V boju in trpljenju najde svoj mir pri njej.

Najboljše žene spoznati je najtežje, kajti med svetom so mnogokrat skromne in neznatne. Njih vrednost le sluteče čutiš, kadar vidiš njih može in njih plemenite otroke.

Učite ljubiti dekleta dom nad vse. O, ko bi bilo mogoče, da bi žena zapustila prag

blaga, ima tudi svoj lastni bančni oddelek za kupčijo in promet z denarjem. Sicer nisem bogsigavedi poseben prijatelj števil, pa ne zameriti, da navedem nekatere.

Lani je imela ta zveza 1138 delavskih konsumnih društev z 1.635.527 združniki. Prometa so imela delavska kons. društva 519.636.725 frankov (frank velja zdaj približno 98 vinarjev). Dobiček je iznašal 7.614.200 frankov. Na deleže vplačanega denarja so imele zadrugе 32.683.525 frankov. Rezervni zakladi so znašali 6.643.600 frankov, zavarovalni fondi pa 13.847.600 frankov. V trgovskem oddelku je bilo nastavljenih 2246 oseb, ki so dobile 5.013.875 frankov plače. Pa angleški delavci imajo tudi svoje lastne tvornice, ki so izdelale blaga v vrednosti 98.851.500 frankov. Po tvornicah so imeli 8619 uslužbencev in delavcev, ki so jim plačali 11.494.675 frankov. Pa angleška v svoji zvezi združena delavska konsumna društva kupujejo veliko blaga, ki ga potrebujejo, naravnost v naselbinah. In zato imajo v prekmorskih deželah lastne agente, svoja posestva in v svojih ladjah prevažajo blago čez morje na Angleško. Delavcev in uslužbencev po inozemskih agenturah, v naselbinah in na ladjah so imeli l. 1905 2849, ki so jim plačali 4.550.000 frankov. Vseh delavcev in uslužbencev imajo zvezina delavska konsumna društva 13.714 in so jim izplačali lani 21.058.550 frankov. »Zvezin« bančni oddelek je pa izkazal prometa 2.474.995.775 frankov s 436.200 franki prebitka in 1.790.220 frankov prebitka.

Pa so tudi angleška delavska konsumna društva nastala iz malega početka, kakor pri nas. In danes so moč, država v državi, s katerimi računajo tudi veliki trgovci, ko se gre za velika naročila. Ne trde preveč, ki pravijo, da ravno po konsumnih društvih živi angleško delavstvo v takim blagostanju, kakršnega pri nas ne poznajo niti takozvani srednji stanovi.

* * *

Pa mi je švignil pogled na Rožno Dolino v bližini Rožnika. Tam pa vidim lepo število delavskih hišic. Zgradila jih je delavska samopomoč. Pa sem bil le vesel. Saj je le »Slovensko delavsko stavbinsko društvo« zgradilo 104 delavskih hišic! Nismo zadnji ne. In komaj 12 let je, ko je zavel sveži duh delavskega združevanja med slovenskim delavstvom po slovenskih ravanih. Saj prej tako ni bilo družega, kakor gostilniški mednarodni ali pravzaprav nemški socialnodemokratski krožki. Zdaj je nekaj. In če sem prav poučen, nameravajo naši vrli bratje in sestre v Tržiču po zgledu ljubljanskega in zagorskega delavskega stavbenega društva ustanoviti svojo »Delavsko stavbeno zadrugo«! Sicer težko, trudapolno podjetje, a prepotrebno

svoje hiše tako redkokdaj, kot kraljica meje svojega cesarstva. Srečna naj bi bila le doma.

Mož vstvarja, dela, brani. Z umom raziskuje, z močjo se bojuje, kadar je potrebno, pridobiva, kar mu je koristno. Žena pa z dano ji močjo vlada. Njen razum ne vstvarja in ne išče, temveč ureja, razsoja in miri. Žena ogleduje lastnosti posameznih stvari, njih zahteve in prostore. Njeno prvo delo je hvala. V prepire se ne vriva. Možu prete v življenju razne nevarnosti. Zdaj zadene tu, zdaj tam ob neizogibno zlo. Skušnjave ga oslabe, prevare razočarajo. Ranjen in premagan, premnogokrat zapeljan, hodi po poti življenja. Toda vsega tega obvaruje njegova roka ženo. V njeno domovanje ne prihajajo skušnjave, ne prepiri in pohujšanje, ako jim samovoljno ne odpira vrat. Kadar se pa naseli v tvojem domu tuji, sovražni svet, zbeži iz njega oni tajinstveni čar, ki mehko objema vse ozračje. Dom tedaj ni nič drugega nego kos odprtega sveta, nad katerim si zgradil streho in pod njo zanetil ogenj; streho, da se ubraniš najhujših vremenskih sil, — ogenj, da si ogreješ otrple ude. Toda to ni ono svetišče, kateremu je streha znamenje

in nujno, da pride delavec, njegova rod-
bina do lastnega doma.

* * *

Pa sem le še sanjal in sanjal, dasi je lilo z neba, kakor da je zatvoritelj oblakov izgubil ključ. Sam sebi sem se smejal, da imam ravno jaz tako pametne sanje o denarju. Čujte in smejaite se tudi moji bravci, da sanjam o oni stvari, ki je kot pristni proletarec navadno kot svojo lastnino presneto malo poznam. Že skrbi umazani zistem kapitalistične družbe naše za nas, da zavidamo Hotentotom njihove zračne krale — Hotentoti, zamorci v južni Afriki pravijo svojim okroglim hišam brez okenj kral. — njihove preproste običaje in pa, ker ne poznajo ne krojačev pa tudi čevljarjev ne v svoji pravni lepoti in priprostosti. Še bolj pa zavidam zamorce v nepristopnih puščavah in naj si že bodo afričanski ali pa avstralski. Druge zavisti sicer ne poznam.

Grozno sem sanjal. Videl sem v sanjah neizmerne vsote, številke, ki so me kar pretresle. In sanjal sem, da te številke zaznamujejo delavski prihranjeni denar. Pa zakaj naj bi bile smešne sanje moje. Zakaj bi pa res naše delavstvo ne moglo izpopolniti svoje gospodarsko poslojpe tudi z »Delavsko hranilnico«. Zakaj naj bi vedno hranilo le po zavodih, ki so le tuji delavstvu. Krona delavske gospodarske organizacije naj bi bila »Delavska hranilnica«. Saj misel je že izprožena. Ljudi, ki bi jo izvršili, tudi imamo in končno vlagateljev tudi ne bo manjkalo. Če imajo lastne hranilnice drugi stanovi, zakaj bi jih ne imeli tudi delavci. Na dan z »Delavsko hranilnico«. »Čas je zlato«, pravijo Angleži, škoda vsakega trenutka pravim pa jaz, ki tako sovražim denar, da ga navadno še ne poznam ne. Pa ker vem, da izven mene nihče več ne zavidava afriških in avstralskih zamorcev, vsaj iz mojih razgovor ne, tudi vem, da je potrebna »Delavska hranilnica«, res prava zadruga in ne le kaka čebelica, ki jih pa sicer imam tudi rad, dasi nisem v zvezi z njimi, ker zavidam Hotentote, pa še indijske kulije poleg njih.

* * *

Premalo se naglašča po naših delavskih društvih pomen in važnost delavske gospodarske organizacije. To se mora izpremeniti. Vsa delavska društva morajo iti roko v roki skupno z enim ciljem, boljša bodočnost delavskemu stanu. Vsak zaveden delavec, vsaka zavedna delavka bodi član svojega stanovskega, a tudi gospodarskega društva.

svete sence in ogenj podoba one luči, ki mirno in tiho sveti sredi nemirnega oceana. Pravi dom je vestalski tempel, tempel ognjišča, katerega čuvajo bogovi. Le onim, ki prihajajo v ljubezni, je dovoljeno vstopiti vanj. Ne išči tega svetišča med štirimi tesnimi stenami. **Kjer je prava žena, tam je dom.** Naj ji sveti neštevilno zvezd nad glavo, naj ji gori ob nogah v rosin travi le mala lučica — kresnica: kjer je ona, tam je dom. Obdaja jo lepše in veličastnejše kot palača, ki so ji tla krita s cedrovim lesom in se raz sten blesti živi škrlat. Iz tega tihega domovanja se razsipa prijazna luč tja po daljavi, ter vabi siroto v svoje okrilje. To je žene prava moč, to je njen poklic. Kakor daleč sega nje roka, tako daleč vlada ta mir in red. Vztrajna je in neomahljiva v dobrem in modra. Velika v duhu ni zato, da bi se povzdigovala ponosno nad moža, velika v duhu je zato, da mu stoji ob strani. Modrost jo ne napolnjuje z mrzlim ponosom, ne, v njej vžiga ono nežno, sveto strast, ki je pripravljena pomagati vedno in povsod.

Prevela M. Š.

Med brati in sestrami.

Ljubljana. (Iz spominov starešine ljubljanskih pipčarjev.) Ko sem se danes najedel kislega mleka, prišlo mi je na misel, da bode v kratkem v Ljubljani velika slovesnost. Ljubljanski župan praznuje namreč desetletnico županovanja. No, to ni sicer nič slabega, saj še cesarji in kralji praznujejo 25 in 50letnice, zakaj bi ljubljanski župan ne obhajal 10letnice. Da celo nekaj koristnega je pri tem. Občinski možje so kar naenkrat jeli premišljevat — seveda le, kako prirediti slovesnost. Toda tudi tu so se hoteli iznebiti nekoliko »tega mučnega dela« in so izjemoma dovolili celo v občinski dvorani govoriti in glasovati, — seveda le o tej točki — tudi »nižjim«. Da je razmišljanje o občinskih zadevah težko, nam dokazuje izprememba občinskega volilnega reda. Koliko so si gospodje že glave belili in obetali, pa še danes ni nič. G. župan je že celo rekel, da ima narejen načrt za volilno preosnovo, in da je celo ta načrt izboren, pa ne pride in ne pride na dan. Pokojni Cibrov Jaka bi take reči gotovo hitreje uredil. Sicer ima pa g. župan gotovo veliko zaslug, zato pa ne pride ravno toliko vpoštev, če ne izpolni vsake svoje obljube. Saj je na glasu kot velik Slovan in sicer tako velik, da mu v tem konkurira edino le baron Švegel, ki je dovolil kranjskim Slovincem še deset novih mandatov, katere so pa g. župan pomagali »odmuzicirati«. No, pa to so malenkosti, na katere se pošten ljubljanski »purgar« ne ozira. Zato bodo pa »purgarji« priredili veliko slavnost. Samo o tem še niso edini, ali naj svetijo pri bakljadi s svečami ali bakljami. Mi bi jim svetovali, naj svetijo z ljubljanskimi električnimi »kresnicami«, ki dajejo tako svetlobo, da bi moral človek imeti »rešpetlin«, da bi jih v temi ugledal. Na ljubljansko električno razsvetljavo so baje jezni tudi »birtje«, ker so mnenja, da se čimdalje več ljudi vpišuje v društvo »Abstinent« samo zato, ker se boje v »ročkah« hoditi zvečer ob tej razsvetljavi po ulicah. Pa bi moral dostikrat človek res biti tako oprezen, kot je »Gemištecug«, ki prihaja v Ljubljano samo iz previdnosti velikokrat prepozno, ali kakor se pravi službeno s »feršpetengo«. Železnična uprava je baje prišla do spoznanja, da je nesreč na železnicah najbolj kriva točnost »gemištecuga«, točnosti so pa krivi uslužbenci, ergo so sami krivi svojih nesreč. Pa še neka druga muha tiči v tem, namreč z »gemištarjem« se vozijo največ reveži ali po »hofratsko« »barabe«, za te je pa dobro, kakor je, en dan prej ali pozneje, to prav nič ne izpremeni. No, g. dvorni svetnik Škis bi se lahko prepričali, da oni, ki se vozijo z »gemište«, nimajo dnevno po 24 ur časa, kakor marsikak »hofrat«, ki se vozi z »ekspresom«. Sedaj, ko imamo ljubljani novo pokopališče, za katerega izvršitev je ljubljanski magistrat tako priganjal, smo res pričakovali, da bodo prvi, ki bodo hoteli biti tam pokopani — ljubljanski mogotci, toda modri magistrat je ukrenil, da smejo v »žrdi« pokopavati na starem pokopališču še nekaj let. S tem so uničili naše nade, in nam tudi merili z dvema merami: Premožnejši naj hodijo lepo in kratko pot na staro pokopališče, drugi pa lahko pokljajo po vzor-blatu na novo pokopališče. Pravijo, da ceste zato ne popravijo, ker imajo nekateri vozniki — občinski svetniki, preveč opraviti s starimi šolskimi poslojpi in graščinami ter vsled tega nimajo časa voziti materiala. Pa bodi tako ali tako, nova pokopališka cesta zdihuje po popravu. Toda veliko bolj še, kakor cesta pa zdihujejo pešci, ki obdelujejo brezplačno svoje čevlje na tej poti. Če še povem, kako socialni demokratje bojkotirajo Kolerjevo pivo, bo pa že skoro preveč. Zato sem pa raje tiho in izkušam s tovariši abstinenti bojkotirati vse alkoholne pijače, če tudi na jezo kakega »špiserja«. Na svidenje. Pa nazadnje ima pa ljubljanski župan le še srce na pravem mestu. Saj je dovolil boj proti povišanju cene govejemu mesu. Pa pravijo seveda le zlobni ljudje, da se to ni storilo iz ljubezni do ljudstva, ampak

ker postajajo hudi »pjontari«, med katerimi bi eden, kakor se čuje, prav rad postal celo nadžupan, dasi je kraljice Libuše sin.

Sava. Zopet nekaj novega v naših tvornici. Dvesto novih nedolžnih rudarjev iz vseh oddelkov imamo. Samo močne in pa vojaki morajo biti. Seveda, da bodo bolj izgledali in se postavili z njimi, ko pride, in če res pride cesar na Jesenice in jih nameravajo postaviti v kolone. Ne vemo, kaj pomeni to. Pa nekaj posebnega mora pa biti. Pravih rudarjev sicer pri nas ni niti 80, zakaj silijo med rudarje celo take, ki še jame znotraj niti videli niso. Zdaj pa še, kdo li bo teh dvesto posili »knapov« v red spravil in jim poveljeval. Posebno se pa veseli tisti rdeči predelavec Korošec, ki hoče vedno devati delavce v red, posebno Kranjce, pa pride sam skoro vsak ponedeljek pijan na siht, potem pa misli, da je njegova vsa tvornica. Prosimo vas, male gospode, ravnajte z vsemi enako. Saj smo Kranjci tudi ljudje. Korošci nas gledajo postrani Kranjce, govoriti ne znajo ne slovensko in ne nemško, socialni demokratje so pa prvi dan. Bi bilo drugače lahko pri nas, ko bi ne bilo zapeljanih rdečkarjev, ki jim je deveta briga delavska korist, glavni namen pa le vojska — farjem. Pa o tem vam že še pišem, kakor tudi kako izdajalsko vlogo so igrali pri nas ob stavki rdečkarji, ko so rekli, naj gremo kar delat, češ, da nismo prav pričeli stavkati.

Sava. V tvornici so sezidali letos veliko Martinovko. Kar tri vagone železa izkuhajo v njej. Delalo se je živinsko pri zgradbi te peči. Ni bilo ne nedelj pa praznikov tudi ne. Obrtni nadzornik seveda tega vedel ni. Pa so le izprevideli akcionarji, da so delali delavci zvesto in da so jih res preveč priganjali. In zato so naročili vodstvu, naj napravi zajtrk delavcem, ki so delali tu. In zajtrk je bil preteklo nedeljo. Nadinženir se je zahvalil delavcem, ki so tako marljivo delali in rekel, da ga veseli, ker se ni zgodila nobena nesreča. Koliko več zadovoljnosti bi bilo med delavci, ko bi gospodje le to zmeraj tudi priznali.

Jesenice. Volite v župana. Pa so le izžajali končno na Jesenicah župana. Postali bi bili sicer vsi radi in vsad dan so bili novi kandidatje. In pri županovi volitvi se je pokazala zveza s tovarno, da vedno skupaj drže le kapitalisti. Mislili so pretekli teden, da izvolijo za župana bogatega trgovca Trevna, volili bi ga bili tudi tvorniški pristaši. Pa je prišlo nekaj vmes. Delavci sklepajo, da jih je postalo sram, ker je cenil pri nekem konkurzu Treven liter špirta po 25 krajcarjev. Prijatelje šnopsa, in teh je na Jesenicah veliko, osobito med našimi liberalci, so bili tega zelo veseli. In rekli so, zdaj bomo pa hodili k Trevenu šnops pit, ker bo dober kup. On ga gotovo kupi liter po 28 krajcarjev, drugače bi mu ne bil mogel postaviti take cene. Vodie jeseniške godle so že nameravali inserirati, kdo se hoče oglasiti za župansko mesto. In rekli so: Trevena ne maramo. Za berače nič ne skrbimo. Če pride na boben naša občina, Treven jo gotovo ceni samo po petindvajset. Pa škoda inserata. Poizkusimo s kom drugim. Kogoja kadlerajmo (kandidirajmo). Delavci ga sicer ne marajo, pa kaj to nam mar. Bogatinci morajo skupaj držat. In šli so tovarna, virilisti in pa liberalci, pa so izžajfali zdravnika Kogoja za župana. Vsa čast našim delavskim odbornikom, ki niso hoteli voliti Kogoja. Tvornici je pa bil všeč. Razburjenje proti Kogoju od strani delavcev je pa veliko.

Krvoses kapitalizem.

Iz Idrije. Tukajšnji pomožni uradnik »Občn. konsumnega društva« Berdajs, kateri je bil le nekaj mesecev v Idriji in ki mu je nameraval Kristan dobiti tudi še službo v bolniški blagajni, ter za računovodja pri rudn. bratovski skladnici (seveda je izpodletelo) je zapustil Idrijo. Mnogo se govori o njem, zakaj in kam je šel. Eni govorijo, da je šel zlatit nazaj v Ljubljano, drugi, da je šel v urdnitvo »Rdeči Prapor«, zopet

drugi, da ga je odslovlil Kristan, ker se je bal, da bi ga izpodrinil, da ni bil zmožen še za moko vagati, da ni poznal številke na utežih, da ni več toliko dela v konsumu. Resnico bode pa morda povedal le »Naprej«, ker se nikoli ne zlaže.

Mi rudarji imamo zelo olikanega jamskega oskrbnika in paznika. Dne 9. t. m. so šli prosit štirje rudarji g. oskrbnika, naj bi jim zvišal mezdo pri delu, ali on jim pokaže vrata: marš ven! Oni seveda gredo pa k višjemu uradniku g. svetniku, ta jim obljubi, da pride pogledat delo, nato gredo, da se oglase pri paznikih da gredo na delo. Ali pazniki jih ne pustijo, ker so zamudili en četrt ure, oni morajo nazaj k g. svetniku po pravico za vstop k delu. Tu jo dobe ter jo nesejo nadzorniku, a on jih le še ne pusti, češ, da morajo nesti podpisat še oskrbniku. Ko se je še ta podpisal, so smeli še le nastopiti delo, zraven so se pa pazniki še norčevali iz njih, da so pa že zaslužili siht s to potjo. Torej tako delajo tile gospodje z nami. Radovedni smo, kaj poreče g. svetnik, ko izve, da si delajo večjo pravico pazniki oziroma oskrbnik, kakor jo pa ima on.

Iz Tržiča.

Voda v morje so bile naše vrstice, katere smo pisali pred nedavnim časom glede nas kovinarjev, da naj se delavni čas skrajša za eno uro, kar zahtevamo po postavi, ne več! Zato danes še enkrat opominim, naj nam dajo naši podjetniki to malenkostno zahtevo. Sicer bomo primorani govoriti na višjem mestu.

Okno v svet.

Pueblu v Ameriki. Malo pozno smo zvedeli, da izhaja v domovini samostojen slovenski delavski list »Naša Moč«. Zdaj se bomo pa večkrat oglašili, da boste zvedeli, kako se godi nam ameriškim slovenskim delavcem. Tukaj v Pueblu nas je okoli 4000 slovenskih in tudi precej hrvaških delavcev. V našem mestu delamo po kemičnih tovarnah, v topilnicah za zlato in srebro, in v tovarnah za železne stvari. Zaslужek je že še nekaj. Zaslужimo namreč od 1.65 dolarja do 2.5 dolarja na dan. Zadnji čas smo imeli dolgo časa štrajk. Dosegli smo, da se nam je skrajšal delavni čas na 8 ur na dan. Seveda delati pa moramo hudo in hitro. Tudi organizirani smo precej in sicer v »Kranjski Slovenski katoliški Jednoti« in v »Jugoslovanski katoliški Jednoti«. Hrvaški delavci imajo svojo organizacijo »Narodna hrvaška zajednica«. Ob priliki vam sporočim še kaj več o naši organizaciji in o naših razmerah, da se spoznamo med seboj. Skupna vez naj bo vrli delavski list »Naša Moč.«

Delavski koledarček. Z ozirom na nameravano izdajo koledarčka dovoljujem si pripomniti sledeče: Koledarček naj bi obsegal: 1. koledar sestavljen na ta način, da bi dobil vsak dan 2 cm široko vrstico za notice in bi prišel ravno en teden na dva notranja lista; 2. vožnji red pregleden kolikor mogoče in kratek; 3. najvažnejše stvari socialno - organizatoričnega pomena. Kar boče v koledarčku, naj bi bilo res dobro in jedernato, da ne bo nobena beseda odveč; 4. reklama naj bo kratka in naj se priporočajo le naši ljudje; 5. splošno stremljenje naj bo: mali obseg, ličnost in nizka cena; 6. od naših revnejših obrtnikov naj bi se dala kratka reklama za mal denar; 7. koledarček izšel naj bi o novem letu.

Odbornik več del. dr. v Ljubljani. Nas so ti nasveti vzradostili. Prvi nasvet je torej že tu. Dokaz toraj, da pridobiva misel prijateljev. Le še z drugimi nasveti na dan. Priobčimo vse. Ker je našel naš poziv takoj odmev, postavljamo na spored II. vseslovenskega delavskega shoda tudi točko: Razgovor o izdaji delavskega koledarčka. Pripomnimo pa še enkrat: Nasvete vse hvaležno sprejmemo, a izdaja in osobito gmoten uspeh Koledarčkov morata biti popolnoma zagotovljena. Prej misel ni godna in zrela, mudi se pa tudi, ker koledarček, če izide mora iziti kmalu ali pa sploh ne.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani vsem svojim koroškimi podružnicam. V Vaših listih beremo, kako nasprotna nemška društva znajo tudi s tem vabiti šolske otroke v svoje kroge, da jim po zimi n. pr. preskrbljujejo čez poludan gorke hrane ali dele ob gotovih časih obleko in obuvala. Ni nam pa iz teh listov znano, kako stališče zavzimate ob podobnostih Vi in koliko žrtvujete za našo mladino. V smislu »Mirovega« (V Celovcu, 24. maja 1906, XXV., št. 21), članka Vas vabimo tudi mi, da bodi živahnejše narodno življenje v Vaših podružnicah in opominjamo Vas, da se uživite v važnost tega slovenskega poklica, ki naj je vsem našim podružnicam vedno pred očmi. Podružnice morajo pobirati denarne doneske od svojih udov ter je nam dopošiljati; podružnice naj s prirejevanimi besedami, igrami, berili in predavanji skrbe za nadaljno izobrazbo svojih udov in po njih našega naroda. Smešno vzdihovanje — kako dá umirate koroški Slovenci, Vas tira v narodno apatijo; ubija Vas ter učinja, da si zasmehujoč Vas, roke manejo naši nasprotniki, ko čujejo take njim toliko ljube kolikor Vas, mož in žena, nevredne glasove. Tisti narod, ki tarna dandanes, da umira, sam polaga svojo glavo pod klado. Nikdo nas ne umrje, nego oni, ki po vsej sili hoče umreti. Ki ste precej zaspali, dvignite se v naših podružnicah; iznajdljivi bodite v tem, kako bi je stvarili krepkeje, kako bi jim priborili več in več vpliva na naš narodni razvoj. Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani Vas po svojih močeh želi podpirati v vsem, tudi v tem, kar smo Vam navedli v začetku tega odloka. A to pa moramo zahtevati, da nam gmotno in duševno bodite v stanoviten prid. Ponudite nam vsaj eno roko, mi Vam vrnemo za njo obe.

Pozlatarji na Nemškem so imeli do sedaj svoje strokovno društvo. Na občnem

zboru v Lipskem so pa sklenili združiti se s strokovnim društvom lesnih delavcev, mizarjev in tesarjev. Kakor so se sami izjavili, jih je prisilila k temu koraku vedno večja organizacija delodajalcev. S tem sta se obe organizaciji okrepili in boste še lažje nastopali v korist svojih članov. Ravno tako se pogajajo različne vrste usnjarij, krznarij, jermenarij, sedlarji in sploh vsi delavci, ki imajo delo z usnjem. Upati je, da se bodo pogajanja ugodno iztekla in se bodo vse te delavske organizacije strnile v eno veliko zvezo, ki bo neomajano stala nasproti organiziranemu kapitalu.

Izveček iz poljedelskih poročil. Da, da vročina! če me je kdo v preteklem vročem poletju vprašal: Kaj bi, posebno pri delu na polju, proti hudi žeji storil, tedaj sem mu priporočil, kar s tem vsem mojim bralcem priporočam; poizkusil je in se mi zahvalil za dober svet in se nadejam, da bode marsikateri bralec teh vrstic, čeprav samo v mislih, storil isto, ako poskusi sam. Vzemi, sem mu rekel, 1 liter vode, primešaj ji eno polno žlico, približno 15—20 gramov »Frankovega« pridanke k kavi, katerega ima tvoja žena itak v kuhinji, in kuhaj tu dobrih 5 minut, potem postavi ta prevretek na stran za 5 minut, da se sčisti, nato pa odliv prevretka postavi v klet, da se shladi (če ti bolje ugaja, lahko prideneš nekoliko sladkorja) in ga vzemi potem v steklenici seboj na polje. Najbolje je, če steklenico zagrebeš na kakem senčnatem prostoru, potem bode ta okrepčujoča pijača ostala dolgo časa hladna. Ako si žejen, popij precejšnji požirek tega mrzlega »Frankovega« prevretka in čudil se boš, da te žeja ne bo zopet nadlegovala dolgo časa. »Frank« torej ni najboljši pridelek h kavi, ker kot tak je itak splošno znan, temuči tudi prav primerno sredstvo za žejo.

Delavci, trgovci pozor!

Slavnemu občinstvu uljudno priporočam svojo preurejeno

krojaško delavnico

v kateri izdelujem **moške obleke**, kakor tudi vsakovrstne **uniforme**, in vsa druga v te stroko spadajoča dela.

Delavcem v oddaljenih krajih drage volje postrežem z vzorci. Sprejemam tudi **že kupljeno blago v delo.**

Izdelujem vse po najnovjšem kroju točno in natančno po meri. Delo sprejemam v vsakem kroju in vsaki množini. Slav. konsumnim društvom in gospodom trgovcem priporočam posebni oddelek za izdelavo **konfekcij, oblek za prodajo, od najpreprostejše do najfinejše izvršitve.** Na zahtevo dam tem še bolj natančna pojasnila.

Svoji k svojim! Delavci, trgovci, podpirajte domačo tvrdko.

Za obilna naročila uljudno prosi

Matija Lazar
krojaški mojster v Kropi.

Cene brez konkurence!

Kdor hoče res postrežen biti z

8 52—12

**dobrim, naravnim belim
in črnim vinom,**

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko
v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

Ne prezrite!

Ne prezrite!